

UZASADNIENIE

Rządowy projekt ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2024 jest ściśle związany z rządowym projektem ustawy budżetowej na rok 2024.

Regulacje projektu ustawy mają charakter komplementarny do projektu ustawy budżetowej na rok 2024.

Przedłożone rozwiązania znajdują swoje odzwierciedlenie i wymierną korelację w kwotach ujętych w projekcie ustawy budżetowej na rok 2024 i wiążą się z prawidłową realizacją tej ustawy.

Zmiany w zakresie wynagrodzeń (art. 1–3 i art. 31)

W projekcie proponuje się:

- 1) Utrzymanie na poziomie przyjętym w budżecie na rok 2023 podstawy wymiaru (w wysokości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale 2016 r., ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, tj. w wysokości 4 403,78 zł), służącej do ustalania wynagrodzenia dla osób zatrudnionych w podmiotach podlegających przepisom ustawy z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1907), tj. wynagrodzeń członków organów zarządzających i organów nadzorczych, a także wybranych postanowień umów zawieranych z członkami organów zarządzających w spółkach z udziałem Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego i ich związków, a także państwowych i komunalnych osób prawnych.
- 2) Utrzymanie na poziomie przyjętym w budżecie na rok 2023 maksymalnych wynagrodzeń osób wymienionych w art. 2 ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2136), tj. ustalanie maksymalnych wysokości wynagrodzenia miesięcznego dla osób wymienionych w powyższym przepisie przez przyjęcie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale 2020 r., ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego (tj. 5 655,43 zł).
- 3) Zmianę dotyczącą średniego wynagrodzenia nauczycieli początkujących w związku ze zwiększeniem wynagrodzeń nauczycieli o 30% od dnia 1 stycznia 2024 r. Wysokość kwoty bazowej dla nauczycieli ujętej w art. 9 ust. 2 projektu ustawy budżetowej na rok 2024 generuje wzrost wynagrodzenia średniego nauczycieli od dnia 1 stycznia 2024 r. o 30%, co

w przypadku nauczycieli początkujących nie przekłada się na zapowiadany wzrost wynagrodzenia średniego co najmniej o 1500 zł. W związku z powyższym proponuje się dodanie do projektu ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2024 przepisu zwiększającego wysokość wynagrodzenia średniego nauczycieli początkujących, ustalanego na podstawie art. 30 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela o 2,308%, gwarantując tym samym wzrost wynagrodzenia średniego tych nauczycieli o 1576,72 zł.

- 4) Zamrożenie kwoty bazowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe. Zgodnie z art. 5 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 2692), osoby zajmujące kierownicze stanowiska państwowe są pracownikami państwowej sfery budżetowej, objętymi mnożnikowymi systemami wynagrodzeń. Na podstawie art. 9 ust. 1 pkt 2 i 3 ww. ustawy, w ustawie budżetowej na dany rok ustala się: kwoty bazowe i średnioroczne wskaźniki wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej. W roku 2024 nie przewiduje się waloryzacji kwoty bazowej osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, stanowiącej podstawę do ustalania wysokości wynagrodzeń tych osób, co oznacza, że pozostanie ona w wysokości dotychczasowej, tj. 1 789,42 zł. Rozwiązania te mają charakter techniczny w celu zachowania spójności przepisów, gdyż w projekcie ustawy budżetowej na rok 2024 przewidziano, że średnioroczny wskaźnik wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe wynosi 100%.

Zatem również w roku 2024 nie przewiduje się wprowadzenia podwyżek wynagrodzeń osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, tak jak w przypadku pozostałych pracowników państwowej sfery budżetowej zatrudnionych na zasadach ogólnych, objętych przepisami ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw, dla których w roku 2024 planowany jest wzrost kwot bazowych o 20%. W konsekwencji tego rozwiązania nie nastąpi również automatyczny wzrost uposażenia posłów i senatorów, które odpowiada 80% wysokości wynagrodzenia podsekretarza stanu, ustalonego na podstawie przepisów o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, z wyłączeniem dodatku z tytułu wysługi lat (przysługującego zgodnie z przepisami art. 25 ust. 2 ustawy z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (Dz. U. z 2022 r. poz. 1339, z późn. zm.)).

W wyniku projektowanej zmiany nastąpi również ograniczenie możliwości zwiększenia pewnych kategorii wydatków, które są określane/relacjonowane w obowiązującym prawie do kwoty bazowej osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, np.:

- maksymalne wynagrodzenie pracowników samorządowych zatrudnionych na podstawie wyboru (członków zarządu jednostek samorządu terytorialnego, wójtów, burmistrzów, prezydentów miast, a także starostów i wicestarostów oraz marszałków województw i wicemarszałków) nie może przekroczyć w okresie miesiąca 11,2-krotności kwoty bazowej określonej w ustawie budżetowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (art. 4 ust. 1 pkt 1 i art. 37 ust. 3 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 530)),
- diety radnych, które nie mogą przekroczyć w ciągu miesiąca łącznie 2,4-krotności kwoty bazowej, określonej w ustawie budżetowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (art. 25 ust. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, z późn. zm.)). Rada gminy ustala zasady, na podstawie których radnemu przysługują diety oraz zwrot kosztów podróży służbowych, a przy ustalaniu wysokości diet radnych bierze pod uwagę funkcje pełnione przez radnego,
- wynagrodzenie osób wchodzących w skład Państwowej Komisji Wyborczej przysługuje na podstawie kwoty bazowej przyjmowanej do ustalenia wynagrodzenia osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, z zastosowaniem mnożników:

- 1) dla przewodniczącego – 4,9;
- 2) dla zastępcy przewodniczącego – 4,48;
- 3) dla członków Komisji – 4,2

(art. 159 § 2 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2022 r. poz. 1277, z późn. zm.)).

Zmiany w zakresie finansów publicznych (art. 4)

Przewidziane w tym przepisie wyłączenie środków na realizację wspólnej polityki rolnej wynika z faktu, że zasady rozliczania środków w ramach pierwszego filaru wspólnej polityki rolnej są inne niż zasady rozliczania funduszy UE, dla których wydatki można realizować w okresie siedmiu plus trzy lata, a rozliczeniu podlega alokacja dla całego programu. W ramach pierwszego filaru wspólnej polityki rolnej, finansowaniem Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji objęte są zarówno płatności bezpośrednie, w ramach kopert finansowych ustalonych na poszczególne lata, jak również działania interwencyjne obejmujące mechanizmy uruchamiane doraźnie, w zależności od sytuacji panującej na rynku, w ramach środków udostępnianych przez Komisję Europejską. Ze względu na specyfikę działań interwencyjnych nie jest możliwa prezentacja alokacji obejmującej wszystkie wydatki ponoszone w ramach pierwszego i drugiego filaru wspólnej polityki rolnej dla całej perspektywy finansowej.

Zmiany w zakresie otwartych funduszy emerytalnych (art. 5)

Wprowadzenie przedmiotowego przepisu do ustawy o budżecie umożliwia finansowanie rekompensat składek przekazywanych na rzecz otwartych funduszy emerytalnych (OFE) w ramach wydatków budżetu państwa w roku 2024. Niniejszy przepis spowoduje, że w roku 2024 dotacja przekazywana przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych będzie przeznaczona także na finansowanie przedmiotowych rekompensat.

Rozwiązanie to jest konsekwencją ujęcia w projekcie ustawy budżetowej na rok 2024 środków przeznaczonych na te rekompensaty w wydatkach, które do roku 2018 były ujmowane w rozchodach budżetu państwa. Przyjęte rozwiązanie jest analogiczne jak w latach 2019–2023 i zmierza do wyeliminowania wątpliwości odnośnie do zasad klasyfikowania środków z tytułu przekazania składek do otwartych funduszy emerytalnych. Powyższa zmiana nie ma wpływu na wynik sektora instytucji rządowych i samorządowych wg metodologii ESA 2010.

Wprowadzenie przedmiotowej regulacji stanowi realizację wniosku pokontrolnego Najwyższej Izby Kontroli w zakresie klasyfikowania jako wydatku budżetu państwa finansowania ubytku składek odprowadzanych przez ZUS do OFE.

Zmiany w Funduszu rozwoju przewozów autobusowych (art. 6)

Potrzeba dokonania zmian legislacyjnych wynika z konieczności zabezpieczenia finansowania w 2024 roku zadań realizowanych z Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej (dalej: FRPA). Proponowane rozwiązanie polega na

wyłączeniu w 2024 roku stosowania art. 9 ustawy z dnia 16 maja 2019 r. o Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2464, z późn. zm.) Powyższa regulacja spowoduje, że w roku 2024 środki pozostające na rachunku bankowym FRPA, według stanu na koniec roku 2023, nie będą przekazywane do Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg.

Z roku na rok wzrasta zainteresowanie organizatorów publicznego transportu zbiorowego, co przekłada się na zwiększenie poziomu wykorzystania środków Funduszu na dofinansowanie przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej organizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Ze względu na powyższe, jak również z uwagi na zwiększenie w roku 2024 poziomu dofinansowania zadań Funduszu (z kwoty 800 mln zł do kwoty 1 000 mln zł) proponuje się w 2024 roku wyłączenie obowiązku określonego w art. 9 ww. ustawy i przeznaczenie pozostawionych dzięki temu na rachunku Funduszu środków na zadania określone w art. 6 tej ustawy.

Zmiany w zakresie szkolnictwa wyższego (art. 7–art. 9)

W projekcie ustawy podobnie jak w latach 2020–2023, proponuje się wprowadzenie w **art. 7** regulacji, iż w roku 2024 nie będzie stosowany przepis art. 460 ust. 10 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 r. poz. 742, z późn. zm.), z którego wynika, iż wydatki przeznaczone na kształcenie w uczelniach wojskowych studentów studiów stacjonarnych i doktorantów będących osobami cywilnymi nie są zaliczane do wydatków obronnych, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 25 maja 2001 r. o przebudowie i modernizacji technicznej oraz finansowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2022 r. poz. 161). Należy mieć na uwadze, iż z dniem 23 kwietnia 2022 r. weszła w życie ustawa z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 2305, z późn. zm.). Zgodnie z art. 823 pkt 9 tej ustawy utraciła moc ustawa z dnia 25 maja 2001 r. o przebudowie i modernizacji technicznej oraz finansowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie z art. 40 ust. 3 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (analogiczny do uchylonego art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 25 maja 2001 r. o przebudowie i modernizacji technicznej oraz finansowaniu Sił Zbrojnych RP) wydatki na finansowanie potrzeb obronnych RP obejmują wydatki budżetowe w części budżetu państwa „obrona narodowa” oraz wydatki budżetowe w dziale „obrona narodowa” w innych częściach budżetu państwa.

Zgodnie z art. 460 ust. 8 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce środki na pokrycie ww. wydatków są przyznawane z części budżetowej, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej w ramach działu „szkolnictwo wyższe i nauka”.

W związku z tym w roku 2024 ww. wydatki zostaną zaliczone do wydatków obronnych. Planowane wydatki w roku 2024 wyniosą 326 383 tys. zł.

Minister właściwy do spraw budżetu na wniosek ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki będzie mógł przekazać, w terminie 45 dni od dnia złożenia wniosku, w 2024 r. uczelni publicznej, będącej laureatem konkursu „Inicjatywa doskonałości – uczelnia badawcza”, skarbowe papiery wartościowe. Proponuje się także, aby w roku 2024 skarbowe papiery wartościowe mogły być przekazane uczelni publicznej lub uczelni uprawnionej do finansowania na zasadach określonych dla uczelni publicznej także na działania związane z utrzymaniem i rozwojem potencjału dydaktycznego lub badawczego. Będzie to dodatkowe wzmocnienie potencjału tych uczelni. Razem dla uczelni przewiduje się możliwość przekazania skarbowych papierów wartościowych o wartości do 2.196.733 tys. zł. (**art. 8**).

Możliwość przekazywania skarbowych papierów wartościowych podmiotom wymienionym w art. 8 na program „Inicjatywa doskonałości – uczelnia badawcza” dotyczy piątego roku realizacji tego programu, tj. w roku 2024. Wartość nominalna skarbowych papierów wartościowych przekazywana uczelniom będzie wynosiła nie więcej niż 11% subwencji z 2019 r. ustalonej na podstawie algorytmu podziału środków dla uczelni. Jest to o 1 pkt proc. więcej niż przewidziany ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce minimalny poziom rocznego finansowania umów w ramach Programu. Z uwagi na fakt, że umowy na realizację Programu zostały już podpisane, konieczne jest doprecyzowanie, że sposób finansowania przewidziany w art. 8 będzie obowiązywał w stosunku do już zawartych umów (**art. 9**).

Do emisji skarbowych papierów wartościowych nie stosuje się przepisów art. 98 i art. 102 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych oraz przepisów wydanych na podstawie art. 97 tej ustawy.

Ze względu na powiązanie przekazania skarbowych papierów wartościowych z realizacją programu „Inicjatywa Doskonałości – uczelnia badawcza” proponuje się wprowadzenie przepisu o zwolnieniu ze stosowania art. 38–41 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym oraz art. 423 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Zmiany w zakresie Funduszu Reprywatyzacji (art. 10 i art. 30)

Proponuje się w **art. 10** wprowadzenie regulacji umożliwiającej przekazanie w 2024 r. Funduszowi Reprywatyzacji skarbowych papierów wartościowych. Celem jest możliwość

zwiększenia zdolności Funduszu Reprywatyzacji do realizacji nabywania lub obejmowania przez Skarb Państwa, reprezentowany przez Prezesa Rady Ministrów, akcji w spółkach, co umożliwi zmiana art. 69h ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i niektórych uprawnieniach pracowników (Dz. U. z 2023 r. poz. 343), wprowadzana niniejszą ustawą, a także zdolność tego Funduszu do udzielania pożyczek. Wartość nominalna zobowiązań z tytułu wyemitowanych skarbowych papierów wartościowych, przekazanych w 2024 r. Funduszowi Reprywatyzacji nie może przekroczyć kwoty 10 mld zł. Przekazanie przez ministra właściwego do spraw budżetu skarbowych papierów wartościowych Funduszowi Reprywatyzacji wiąże się z koniecznością obsługi tego procesu przez rachunek papierów wartościowych i pokrycia ze środków tego Funduszu kosztów związanych z operacjami na ww. papierach. W związku z czym wprowadza się regulację mającą na celu określenie źródła pokrycia tych kosztów. Do emisji skarbowych papierów wartościowych, o których mowa w ust. 1, nie będzie się stosować przepisów art. 98 i art. 102 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych oraz przepisów wydanych na podstawie art. 97 tej ustawy.

Proponowana w **art. 30** regulacja przewiduje przedłużenie okresu, w którym środki Funduszu Reprywatyzacji będą mogły być przeznaczane na nabywanie lub obejmowanie przez Skarb Państwa, reprezentowany przez Prezesa Rady Ministrów, akcji w spółkach. Okres ten zostanie wydłużony do końca 2024 r.

Zmiany w zakresie PKP PLK S.A. (art. 11)

Projekt przewiduje, że w roku 2024 minister właściwy do spraw budżetu, na wniosek ministra właściwego do spraw transportu, może przekazać PKP Polskim Liniom Kolejowym SA skarbowe papiery wartościowe o łącznej wartości nominalnej 1.300 mln zł z przeznaczeniem na podwyższenie kapitału zakładowego PKP Polskich Linii Kolejowych SA. Środki uzyskane z tego tytułu będą mogły być przeznaczone wyłącznie na finansowanie inwestycji realizowanych przez PKP Polskie Linie Kolejowe SA w ramach programów wieloletnich, o których mowa w przepisach ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych. Przewiduje się wykorzystanie tych środków na projekty określone w uchwale Rady Ministrów zmieniającej uchwałę w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Kolejowego do 2030 roku (z perspektywą do roku 2032).

Zmiany w zakresie rządowego programu pod nazwą „Krajowe Ramy Wspierania Strategicznych Inwestycji Półprzewodnikowych” (art. 12)

Proponowana zmiana zawarta w art. 12 jest konieczna dla zapewnienia środków publicznych niezbędnych do realizacji rządowego programu pod nazwą „Krajowe Ramy Wspierania

Strategicznych Inwestycji Półprzewodnikowych”, stanowiącego załącznik do uchwały Rady Ministrów z dnia 14 listopada 2023 r. Program ten zakłada udzielenie wsparcia dla projektów rozwijających produkcję w sektorze półprzewodników w Polsce, co przyczyni się do zapewnienia bezpieczeństwa dostaw i odporności ekosystemu półprzewodników w Unii Europejskiej.

Przewiduje się przekazanie ministrowi właściwemu do spraw informatyzacji skarbowych papierów wartościowych o wartości nieprzekraczającej 3 500 000 tys. zł. Przekazanie i sprzedaż skarbowych papierów wartościowych pozwolą na sfinansowanie ww. programu w 2024 r.

Realizacja wskazanego programu będzie następować na podstawie umów z inwestorami i stanowi pomoc publiczną, która może być udzielona pod warunkiem jej zatwierdzenia przez Komisję Europejską, zgodnie z art. 108 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Zmiany w zakresie podwyższenie kapitału zakładowego przedsiębiorstwa górnictwa, o którym mowa w art. 5f ust. 1 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego (art. 13)

Proponowana zmiana zawarta w art. 13 ma natomiast umożliwić wyemitowanie skarbowych papierów wartościowych, w ramach określonego limitu, z przeznaczeniem na podwyższenie kapitału zakładowego przedsiębiorstwa górnictwa, o którym mowa w art. 5f ust. 1 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1309). W projekcie ustawy budżetowej na rok 2024 został określony limit wydatków dla podmiotów górnictwa węgla kamiennego w kategorii dotacje celowe na poziomie 1.974.783 tys. zł, w tym na dopłaty do redukcji zdolności produkcyjnych 904 882,0 tys. zł. Jednakże radykalne spadki zarówno bieżących cen węgla, jak i długoterminowych prognoz cenowych spowodowały znaczny wzrost zapotrzebowania na środki budżetowe w roku 2024, w porównaniu do zakładanych potrzeb. W związku z powyższym zaistniała konieczność pozyskania dodatkowych środków na dopłaty do redukcji zdolności produkcyjnych przedsiębiorstw górniczych poprzez emisje skarbowych papierów wartościowych.

Zmiany w zakresie przekazania skarbowych papierów wartościowych dla Narodowego Funduszu Zdrowia (art. 14)

Rozwiązanie wprowadzone w art. 14 pomoże oddziaływać w następujących obszarach opieki zdrowotnej: opieka psychiatryczna, choroby rzadkie i leczenie onkologiczne.

Podkreślenia wymaga, iż rozwiązanie to ukierunkowane jest przede wszystkim na poprawę stanu zdrowia dzieci i młodzieży.

Odnosząc się do poszczególnych obszarów zauważenia wymaga:

1. Opieka psychiatryczna.

W związku z epidemią COVID-19 pogłębił się kryzys psychiczny wśród dzieci i młodzieży. W ostatnich latach wzrosła liczba młodych pacjentów w gabinetach psychiatrycznych. Wzrost środków powinien przyczynić się do poprawy dostępności do świadczeń z zakresu opieki psychiatrycznej.

2. Choroby rzadkie.

Z informacji dostępnych w Planie dla Chorób Rzadkich umocowanym na podstawie uchwały nr 110 Rady Ministrów z dnia 24 sierpnia 2021 r. w sprawie przyjęcia dokumentu Plan dla Chorób Rzadkich wynika, że na choroby rzadkie w Polsce cierpi od 2–3 mln osób, natomiast w jednym z opracowań AOTMiT przyjęto 2,5 mln jako populację pacjentów z chorobami rzadkimi.

Choroby rzadkie stanowią ogromne wyzwanie zdrowotne i społeczne. Szacuje się, że dotyczą 6–8% populacji każdego kraju, co przy jednoczesnym dużym rozproszeniu w populacji ogólnej jest przyczyną zrozumiałych trudności, dlatego działania na rzecz usprawnienia opieki nad chorymi tym samym pokrycia wysokich kosztów diagnostyki i leczenia chorób rzadkich wszystkich specjalności wpisuje się w priorytety Ministra Zdrowia.

3. Leczenie onkologiczne.

Nowotwory złośliwe stanowią narastający problem zdrowotny, społeczny i ekonomiczny w Polsce. Skalę tego problemu określa liczba nowych zachorowań – około 170 tys. oraz liczba zgonów – ponad 100 tys. zgonów. Obecnie ponad 1,17 mln Polaków żyje z chorobą nowotworową. Szacuje się, że pod koniec drugiej dekady XXI wieku na każde 100 tys. polskiej populacji co roku u około 440 osób zdiagnozowano nowotwór, a ponad 3 tysiące żyło z chorobą nowotworową zdiagnozowaną w ciągu ostatnich 10 lat. Częstość występowania nowotworów wzrasta wykładniczo wraz z wiekiem 10-krotnie co dwie/trzy dekady życia. Nowotwory są drugą w kolejności przyczyną zgonu w Polsce (po chorobach układu krążenia) odpowiadając za około ¼ zgonów. Udział nowotworów jako przyczyny zgonu jest uzależniony od wieku. W najmłodszej grupie wieku (0–19 lat) nowotwory stanowią około 6–7% przyczyn zgonów w tym wieku (nieco częściej wśród chłopców). Choroby nowotworowe stały

się dominującą przyczyną zgonów młodych i w średnim wieku kobiet powodując w połowie drugiej dekady XXI wieku 1/3 przedwczesnych zgonów w grupie wiekowej 20–44 lat i około 50% w grupie 45–64 lat (choroby układu krążenia były odpowiedzialne za 25% zgonów w tej grupie wieku). Wśród mężczyzn w wieku średnim nowotwory opowiadają za około 1/3 zgonów, a w starszym wieku (65 i więcej lat za 1/5).

W związku z prognozowanym wzrostem zachorowań na choroby nowotworowe oraz wynikające z tego trendu skutki w postaci dużej śmiertelności, poważnych konsekwencji społecznych, w tym pogorszenia jakości życia chorych i ich rodzin oraz znacznych obciążeń finansowych związanych z leczeniem tych chorób dla obywateli i finansów publicznych, konieczne jest zwiększenie wydatków związanych z diagnostyką i leczeniem onkologicznym.

Zmiany w zakresie przekazania skarbowych papierów wartościowych na polecenie Prezesa Rady Ministrów (art. 15)

Przedmiotowy przepis będzie umożliwiał realizację ważnych zadań publicznych przez państwowe osoby prawne poprzez podwyższenie funduszu lub kapitału w szczególności zakładowego, zasadniczego lub statutowego w formie skarbowych papierów wartościowych w ramach limitu określonego w ustawie budżetowej.

Regulacja w zakresie podwyższania funduszu stanowi doprecyzowanie, gdyż nie wszystkie wymienione w art. 3 ust. 1–3 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym podmioty posiadają kapitał, np. instytucje gospodarki budżetowej;

Zmiany w zakresie Kancelarii Prezydenta RP (art. 16)

Na rok 2024 zaplanowano zadania inwestycyjno-remontowe związane z realizacją prac w obiektach zabytkowych o najwyższej wadze w państwie – najważniejszych miejscach z punktu widzenia nie tylko historycznego, ale również reprezentacyjnego, tj. Rezydencji Pałac Prezydencki i Rezydencji Belweder. Wykonanie planowanych prac jest procesem wieloetapowym i złożonym, dodatkowo uzależnionym przede wszystkim od wymogów decyzji konserwatorskich, terminów oraz wyników rozstrzygnięć w zakresie zamówień publicznych oraz warunków niepewności dotyczących dostępności materiałów i usług budowlanych, a także ich cenami (w szczególności w czasie wysokiej inflacji). W związku z powyższym, niezbędne jest utrzymanie także w roku 2024 podstawy materialnoprawnej do dokonywania przeniesień wydatków między działami klasyfikacji wydatków budżetu państwa, w zdefiniowanym powyżej obszarze, w ramach części 01 – Kancelaria Prezydenta RP.

Umożliwi to sprawne gospodarowanie środkami zaplanowanymi w ustawie budżetowej oraz efektywną realizację wydatków w zmieniających się warunkach na rynku budowlano-remontowym, zapewniając dysponentowi części 01 – Kancelaria Prezydenta RP przenoszenie zaplanowanych środków w sposób elastyczny, aby finansowanie zadań inwestycyjno-remontowych było jak najbardziej właściwe i sprawne oraz w przypadku zaplanowania środków w różnej klasyfikacji budżetowej uwzględniało potrzebę dokonania bieżących zmian, w krótkim czasie, zdeterminowanym przez wymogi prawno-umowne.

Zmiany w zakresie Centrum Obsługi Administracji Rządowej (art. 17)

Proponowany przepis – zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych – ma na celu stworzenie podstawy prawnej umożliwiającej Szefowi Kancelarii Prezesa Rady Ministrów udzielenie dotacji celowej instytucji gospodarki budżetowej KPRM – Centrum Obsługi Administracji Rządowej.

Umożliwienie Szefowi Kancelarii Prezesa Rady Ministrów udzielenia dotacji Centrum Obsługi Administracji Rządowej do wysokości 18 195 tys. zł, pozwoli na realizację zadań publicznych, tj. na realizację zadań inwestycyjnych i remontów oraz zakupu wyposażenia w nieruchomościach stanowiących wyposażenie tej instytucji.

Działanie to umożliwi Centrum Obsługi Administracji Rządowej realizację niezbędnych prac związanych z remontem, modernizacją oraz wyposażeniem mienia Skarbu Państwa stanowiącego wyposażenie lub przekazanego w użyczenie instytucji gospodarki budżetowej – Centrum Obsługi Administracji Rządowej.

Powyższe działanie przyczyni się do wzrostu wartości użytkowej majątku stanowiącego własność Skarbu Państwa, zwiększenia bezpieczeństwa użytkowników obiektów, podniesienia bezpieczeństwa technicznego obiektów, a także zmniejszenia kosztów ich użytkowania.

Zmiany w zakresie jednostek samorządu terytorialnego (art. 18 i art. 32)

W 2023 r. z budżetu państwa jednostki samorządu terytorialnego otrzymały dodatkowe dochody z tytułu uzupełnienia subwencji ogólnej w wysokości 14,3 mld zł. Środki te przyczynią się do wzrostu dochodów jednostek samorządu terytorialnego w 2023 r. z tytułu subwencji ogólnej o prawie 17% w stosunku do środków z tego tytułu zaplanowanych w ustawie budżetowej. Jest to istotne wsparcie finansowe samorządu terytorialnego w realizacji ich zadań własnych. Środki z podziału tej kwoty otrzymały wszystkie jednostki samorządu terytorialnego. Należy podkreślić, że środki te nie są powiązane z przekazaniem dodatkowych zadań jednostkom samorządu terytorialnego (z wyjątkiem zadań z zakresu finansowania

oświaty), czyli stanowią dodatkowe dochody nie przewidziane wcześniej w ustawie z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2267, z późn. zm.). Dodatkowe dochody stanowiły uzupełnienie subwencji ogólnej, co pozwoli samorządom na elastyczne gospodarowanie tymi środkami. O przeznaczeniu dodatkowych dochodów zdecydują bowiem jednostki samorządu terytorialnego. Zatem otrzymane środki mogły być wykorzystane na pokrycie wydatków bieżących, ale również na cele inwestycyjne. Należy również zauważyć, że w zależności od sytuacji finansowej danej jednostki samorządu terytorialnego oraz decyzji zarządczych organów samorządu terytorialnego, dodatkowe dochody będą mogły być również wykorzystywane do finansowania wydatków budżetowych roku 2024. Jediną różnicę stanowi to, że istotna część środków nadwyżkowych z roku 2023 będzie w roku 2024 przychodami budżetowymi a nie dochodami budżetowymi. Nie zmieni to jednak faktu, że uzyskane nadwyżki finansowe z roku 2023 będą pozostawać od 2024 r. do swobodnej dyspozycji jednostek samorządu terytorialnego.

Należy również dodać, że na 2024 r. przewidywany jest znaczny wzrost wpływów z podatków dochodowych, w których jednostki samorządu terytorialnego mają udziały. Przewiduje się, że planowane dochody jednostek samorządu terytorialnego (łącznie z Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolią) z tytułu udziału we wpływach z PIT wyniosą w 2024 r. 72,9 mld zł, tj. więcej o 39,9% od dochodów z 2023 r.

W przypadku wpływów z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT), w których samorzady mają udział w łącznej wysokości 22,86%, również przewidywany jest wzrost. Prognozuje się, że samorzady z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych otrzymają w 2024 r. 26,4 mld zł, tj. więcej o 20,9% od dochodów z 2023 r.

W ustawie budżetowej na rok 2024 przewiduje się także wzrost subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w stosunku do subwencji zaplanowanej w ustawie budżetowej na rok 2023 (przed nowelizacją) o 38,2%.

W ostatnich latach przygotowano szereg rozwiązań wspierających inwestycje w jednostkach samorządu terytorialnego. Można tu wymienić chociażby:

- Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, z którego jednostki samorządu terytorialnego mogą otrzymać dofinansowanie w wysokości do 80% kosztów realizacji zadania, z wyjątkiem zadania mostowego oraz zadania dojazdowego do terminala intermodalnego (95% kosztów). W 2023 r. Fundusz ten zakłada wsparcie finansowe dla samorządów w wysokości 6,8 mld zł. W 2024 r. dofinansowanie zadań

wynikających z ustawy z dnia 23 października 2018 r. o rządowym funduszu rozwoju dróg (Dz. U. z 2023 r. poz. 747) wyniesie prawie 7 mld zł,

- Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych, w ramach którego w latach 2020–2021 do jednostek samorządu terytorialnego na inwestycje przekazano kwotę ponad 13 mld zł,
- Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, oferujący jednostkom samorządu terytorialnego bezzwrotne i bardzo wysokie dofinansowanie inwestycji (w wyniku naborów samorzady otrzymują środki w kwocie ok. 100 mld zł). Dofinansowanie inwestycji realizowanych przez samorzady może wynieść do 95% kosztów realizacji.

Ponadto inwestycje jednostek samorządu terytorialnego wspierane są również z budżetu państwa. Co roku w ustawie budżetowej planowane są w rezerwach budżetu państwa środki na dofinansowanie inwestycyjnych zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego.

Wzrost dochodów samorządów z omawianych źródeł, przy rosnących potrzebach zapewnienia odpowiednich środków na wydatki państwa, w tym np. na bezpieczeństwo, obronę narodową oraz ochronę zdrowia spowodowały, że w 2024 r. w odniesieniu do pewnej grupy jednostek samorządu terytorialnego nie będzie dokonywana korekta dochodów za rok 2022, z tytułu udziału we wpływach z podatku CIT. Dodawany art. 70v ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego przewiduje, że korekta nie będzie dokonywana w przypadku zamożnych jednostek samorządu terytorialnego osiągających dochody podatkowe przekraczające średnie dochody w skali kraju, w których jednocześnie w ostatnich latach dochody podatkowe z tytułu udziału w CIT i PIT bardzo znacząco rosły (m.in. co najmniej dwukrotny wzrost dochodów z tytułu udziału w PIT i CIT na rok 2024 w stosunku do roku 2020). Środki, które pozostaną w budżecie państwa na skutek wstrzymania korekty CIT dla zamożnych jednostek, zostaną przeznaczone dla wszystkich JST na zwiększenie wparcia samorządów w obszarze przedszkoli w związku z podwyżkami wynagrodzeń nauczycieli przedszkolnych.

Odnosząc się do kryteriów, na których opiera się mechanizm identyfikacji jednostek samorządu terytorialnego, wobec których nie zostanie zastosowana korekta dochodów z tytułu podatku CIT za 2022 rok, należy uznać, że zostały one ustalone w sposób zobjektywizowany (kategorialny). Opierają się one na obiektywnych wielkościach odnoszących się do potencjału finansowego i dochodowego poszczególnych samorządów.

Proponowane przepisy identyfikujące jednostki, w odniesieniu do których nie będzie korekty dochodów, zostały sporządzone tak aby w sposób jak najbardziej obiektywny i pełny odzwierciedlić potencjał dochodowy i ekonomiczny jednostek samorządu terytorialnego. Tak skonstruowany mechanizm pozwoli na ustalenie jednostek samorządu terytorialnego, których dochody z tytułu udziału we wpływach z CIT za rok 2022 nie podlegają korekcie.

Jednocześnie należy podkreślić, że wybór kryteriów dotyczących wyłączenia niektórych jednostek samorządu terytorialnego jest określony i transparentny. Ustalenie kryteriów ustawowych, jednolitych dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego sprawia, że nie zostanie naruszona zasada równości wobec prawa.

Jednocześnie w ustawie z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego dodawany jest art. 70w, który przewiduje wprowadzenie zmian w sposobie podziału części rozwojowej subwencji ogólnej określonym w art. 28a tej ustawy.

W pierwszym kroku planowana na rok 2024 część rozwojowa subwencji ogólnej zostanie rozdzielona między gminy, powiaty i województwa proporcjonalnie do udziału kwoty dochodów planowanych na rok 2024 z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych odpowiednio gmin, powiatów i województw w łącznej kwocie dochodów wszystkich jednostek samorządu terytorialnego z tego tytułu.

Następnie kwoty przeznaczone odpowiednio dla gmin, powiatów i województw będą rozdzielane na dwie kwoty, w wysokości 60% i 40%. Pierwsza z tych kwot będzie rozdzielana między samorządy danego rodzaju – na niezmienionych zasadach określonych w art. 28a ust. 6 ww. ustawy, tj. proporcjonalnie do liczby mieszkańców.

Z kolei kwota stanowiąca 40% części rozwojowej subwencji ogólnej zostanie podzielona między samorządy danego rodzaju z uwzględnieniem podatku należnego PIT za 2021 r. W przypadku gmin kwotę stanowiącą 40% rozdziela się między wszystkie gminy proporcjonalnie do udziału należnego podatku dochodowego od osób fizycznych za 2021 r. od podatników zamieszkałych na obszarze gminy, w ogólnej kwocie należnego podatku osób fizycznych za 2021 r. Takie samo rozwiązanie będzie stosowane do ustalenia tej części subwencji dla powiatów i województw.

Część rozwojowa subwencji ogólnej, wyliczona według zaproponowanych zasad, zostanie przekazana do jednostek samorządu terytorialnego po ogłoszeniu ustawy budżetowej na rok 2024 i poinformowaniu samorządów o wysokości poszczególnych części subwencji.

Proponowany przepis **art. 18** umożliwi pełne rozdysponowanie między jednostki samorządu terytorialnego środków przewidzianych w rezerwie subwencji ogólnej na rok 2024. Jeżeli środki rezerwy zaplanowanej na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego nie zostaną w całości rozdysponowane w terminie do dnia 31 lipca 2024 r., wówczas pozostała kwota zwiększy rezerwę subwencji ogólnej, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt 1 tej ustawy. Środki rezerwy subwencji, które zostały zaplanowane w ustawie budżetowej, z przeznaczeniem dla jednostek samorządu terytorialnego, w całości zasilą budżety samorządowe.

Zmiany w zakresie oświaty (art. 19–20, art. 27–29, art. 34 oraz art. 39)

W celu uniknięcia podwójnego finansowania uczniów będących obywatelami Ukrainy z Funduszu Pomocy oraz ze środków pochodzących z dotacji celowej na dofinansowanie zadań w zakresie wychowania przedszkolnego, proponuje się wprowadzenie przepisu (**art. 19**) wyłączającego finansowanie wyżej wymienionej grupy uczniów ze środków pochodzących z dotacji celowej.

W celu uniknięcia podwójnego finansowania uczniów będących obywatelami Ukrainy z Funduszu Pomocy oraz ze środków pochodzących z części oświatowej subwencji ogólnej w roku 2024, proponuje się wprowadzenie przepisu **art. 20**, wyłączającego finansowanie wyżej wymienionej grupy uczniów w ramach części oświatowej subwencji ogólnej, podlegającej podziałowi algorytmicznemu.

Projektowane w **art. 34** rozwiązanie ma na celu zwiększenie maksymalnego limitu wydatków planowanych do poniesienia w 2024 roku z budżetu państwa w obszarze dostępności wychowania przedszkolnego na dotację celową na dofinansowanie jednostek samorządu terytorialnego w zakresie wychowania przedszkolnego uczniów objętych wychowaniem przedszkolnym do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym kończą 6 lat. Dotychczas planowany w art. 110 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1400) maksymalny limit wydatków z budżetu państwa przeznaczonych na dotację celową na 2024 r. (1 732 mln zł) stał się niewystarczający.

Prognozuje się, że liczba uczniów w wieku do lat 5 objętych wychowaniem przedszkolnym do dotacji przedszkolnej na 2024 r. wyniesie ok. 1 085 tys. dzieci (w liczbie tej nie uwzględniono uczniów będących obywatelami Ukrainy, którzy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa). Iloczyn tej liczby i kwoty rocznej dotacji, ustalanej na podstawie art. 53 ust. 4 i 5 ustawy z dnia 27 października

2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych, generuje wydatki na poziomie 1 860 mln zł, które przekraczają określony w ww. ustawie maksymalny limit wydatków.

Kwota limitu wydatków z budżetu państwa przeznaczonych na dotację celową na dofinansowanie zadań jednostek samorządu terytorialnego w zakresie wychowania przedszkolnego uczniów objętych wychowaniem przedszkolnym określona w **art. 34** uwzględnia także środki na planowany wzrost wynagrodzeń nauczycieli przedszkoli o 30% od dnia 1 stycznia 2024 r. Z uwagi na jednoroczny charakter przedmiotowej ustawy w kolejnych latach planowane jest systemowe uregulowanie wsparcia dla JST w zakresie zadań przedszkolnych.

Z uwagi na znaczne zwiększenie poziomu dotacji przedszkolnej dodatkowo w art. 27 wprowadzono przepis określający sposób ustalania kwoty rocznej na ucznia objętego wychowaniem przedszkolnym, mający zastosowanie w roku 2024. Przepis ten umożliwia przekazanie odpowiednich środków poszczególnym jednostkom samorządu terytorialnego na dofinansowanie realizacji zadań jednostek samorządu terytorialnego w zakresie wychowania przedszkolnego.

W roku 2023 z budżetu państwa przekazano dodatkowe środki na wypłatę nauczycielom nagrody specjalnej z okazji 250. rocznicy utworzenia Komisji Edukacji Narodowej. Środki te zostały przekazane zarówno do szkół samorządowych, jak i szkół niepublicznych i publicznych prowadzonych przez osobę prawną niebędącą JST lub osobę fizyczną. Ponieważ dodatkowe środki na nagrody specjalne trafiły do szkół dotowanych, zasadne jest wyłączenie w art. 28 wydatków bieżących związanych z tymi nagrodami poniesionych przez JST w roku 2023 przy naliczaniu wskaźnika zwiększającego na rok 2024.

Ustawa z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych zawiera mechanizm ograniczający zmiany kwoty dotacji wypłacanych szkołom niesamorządowym na podstawie tej ustawy po aktualizacji tej kwoty dokonywanej w związku np. z opublikowaniem ustawy budżetowej na dany rok budżetowy.

W art. 29 proponuje się wyłączenie w roku 2024 mechanizmu ograniczającego zmiany kwoty dotacji udzielanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Niewyłączenie stosowania w roku 2024 mechanizmu ograniczającego zmiany kwoty dotacji – znajdującego się w art. 43 ust. 5 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych – może spowodować, że niektóre jednostki samorządu terytorialnego w stosunku do części szkół będą

obowiązane do wypłaty na niektórych uczniów kwoty dotacji wyższej niż kwota przewidziana na nich w części oświatowej subwencji ogólnej. Takie postępowanie stałoby w sprzeczności z ogólną zasadą wypłacania szkołom niepublicznym dotacji w kwocie przewidzianej w części oświatowej subwencji ogólnej.

Zwiększenie wynagrodzenia nauczycieli o 30% od dnia 1 stycznia 2024 r. wymaga również w art. 39 korekty kwoty, o którą może zostać zwiększona rezerwa części oświatowej subwencji ogólnej ze środków rezerwy celowej budżetu państwa z przeznaczeniem na wypłatę odpraw dla nauczycieli, którzy zdecydują się skorzystać z nowych rozwiązań w zakresie emerytury dla nauczycieli, wprowadzonych ustawą z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1672).

Zmiany w zakresie Funduszu Rekompensat Pośrednich Kosztów Emisji (art. 21)

Zgodnie z ustawą z dnia 12 czerwca 2015 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych (Dz. U. z 2023 r. poz. 589, z późn. zm.) środki uzyskane ze sprzedaży w drodze aukcji uprawnień do emisji stanowią dochód budżetu państwa (art. 49 ust. 2), jednak 25% środków uzyskanych ze sprzedaży w drodze aukcji uprawnień do emisji, z wyłączeniem środków, o których mowa w ust. 2a, i po wyłączeniu środków pieniężnych przeznaczonych na dodatki osłonowe, o których mowa w art. 16 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 759, z późn. zm.), począwszy od dnia 1 stycznia 2020 r., nie więcej niż 1766,9 mln zł w 2020 r. i nie więcej niż 988,18 mln zł w 2021 r., przekazuje się do Funduszu Rekompensat Pośrednich Kosztów Emisji, o którym mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o systemie rekompensat dla sektorów i podsektorów energochłonnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1312, z późn. zm.) (art. 49 ust. 2c). Środki te stanowią przychód ww. państwowego funduszu celowego i są przeznaczane na realizację zadań, o których mowa w art. 23 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o systemie rekompensat dla sektorów i podsektorów energochłonnych, w tym wypłaty rekompensat. W latach 2020–2021 ustawa z dnia 12 czerwca 2015 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych limitowała kwotowo wysokość środków przekazywanych do Funduszu Rekompensat Pośrednich Kosztów Emisji. Podobne ograniczenie planuje się wprowadzić w 2024 r. Proponuje się, aby do Funduszu Rekompensat Pośrednich Kosztów Emisji zostały przekazane środki uzyskane ze sprzedaży w drodze aukcji uprawnień do emisji w kwocie nie wyższej niż 2 265,31 mln zł. Analiza planów finansowych ww. Funduszu (w tym projektu planu na 2024 rok) wskazuje, że pochodząca ze środków uzyskanych ze sprzedaży w drodze aukcji uprawnień do emisji kwota w wysokości 2265,31 mln zł będzie wystarczająca, aby umożliwić pokrycie kosztów ustawowych zadań tego

Funduszu, natomiast środki pozostałe po wprowadzeniu ograniczenia dot. art. 49 ust. 2c ustawy o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych zwiększą dochody budżetu państwa w 2024 r.

Zmiany w zakresie Funduszu Kolejowego (art. 22 i art. 33)

Projektowane regulacje pozwolą na dofinansowanie w roku 2024 zadań kolejowych ze środków Funduszu Kolejowego w miejsce środków, które nie znalazły pokrycia w wydatkach budżetu państwa. Szacowana kwota z Funduszu Kolejowego, jaka może zostać przeznaczona w roku 2024 na dofinansowanie wydatków bieżących zarządcy infrastruktury kolejowej wynosi 470 mln zł.

Zaproponowane przepisy stanowią jednoroczne rozwiązanie w zakresie finansowania utrzymania infrastruktury kolejowej, które służy realizacji ustawy budżetowej na rok 2024 – tym samym nie jest systemowym rozwiązaniem, gdyż w kolejnych latach projektowane przepisy nie zapewniają dodatkowego finansowania w tym obszarze.

Na podstawie obecnie obowiązującego art. 3 ust. 3e ustawy o Funduszu Kolejowym nie ma możliwości skorzystania ze środków, o których mowa w art. 3 ust. 3h i 3i ustawy o Funduszu Kolejowym z przeznaczeniem na dofinansowanie działalności zarządcy infrastruktury kolejowej. Wprowadzana w **art. 22** projektu ustawy regulacja daje możliwość przeznaczenia środków Funduszu Kolejowego, które zgodnie z art. 3 ust. 3h ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o Funduszu Kolejowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 21 i 1720) są obligatoryjnie przeznaczane na realizowane przez PKP PLK SA inwestycje kapitałowe, na dofinansowanie wydatków bieżących zarządcy infrastruktury kolejowej. **Art. 22** projektu ustawy przewiduje, że środki przeznaczone na inwestycje kapitałowe realizowane przez PKP PLK SA mogą być przeznaczone również na dofinansowanie działalności zarządcy infrastruktury kolejowej, o której mowa w art. 38a ust. 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1786, z późn. zm.). Intencją jest zastosowanie zasad finansowania określonych w art. 38a ustawy o transporcie kolejowym, czyli możliwość zaplanowania w programie wieloletnim, o którym mowa w art. 38a ust. 2 tej ustawy, środków przeznaczonych na podstawie obecnie obowiązujących przepisów na realizację przez PKP PLK SA inwestycji kapitałowych.

Zmiany w zakresie Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych (art. 23–24)

Proponuje się ujęcie w ustawie o budżecie państwa przepisu wyłączającego w 2024 r. stosowanie art. 21 ust. 6 oraz art. 52 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych

w przypadku zmiany planu finansowego Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych (dalej RARS) wynikającej z realizacji zadań związanych z likwidacją rezerw strategicznych, których utworzenie zostało sfinansowane z pożyczki ze środków budżetu państwa, o której mowa w art. 33 ustawy z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1772, z późn. zm.). Wydanie przez Prezesa Rady Ministrów decyzji o likwidacji rezerw strategicznych będzie skutkować koniecznością zmiany planu finansowego RARS. Wykonanie tej decyzji spowoduje, że przy zmianie planu finansowego mogą nie zostać spełnione wymogi wynikające z przepisów art. 21 ust. 6 oraz art. 52 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, ponieważ koszty związane z likwidacją rezerw strategicznych mogą przewyższać uzyskane przychody z uwagi na cenę uzyskaną ze sprzedaży rezerw strategicznych oraz ewentualną konieczność poniesienia przez RARS dodatkowych kosztów związanych z likwidacją rezerw np. kosztów logistycznych, w szczególności kosztów transportu, badań jakościowych. Wyłączenie w tym przypadku stosowania art. 21 ust. 6 oraz art. 52 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych jest uzasadnione i umożliwi realizację zadań związanych z likwidacją ww. rezerw strategicznych.

W planie finansowym RARS na 2024 r. w stanie środków pieniężnych na początek roku wykazano m.in. środki z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg (dalej RFRD) na utworzenie i utrzymywanie rezerw, na wniosek ministra ds. energii, przekazane na podstawie art. 113b ust. 1 i ust. 3 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 103, z późn. zm.). Zgodnie z przewidywanym wykonaniem na dzień 31 grudnia 2023 r. Rządowa Agencja Rezerw Strategicznych będzie posiadać niewykorzystane środki pochodzące z wpłaty z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg w wysokości ok. 486,7 mln zł (kwota ta może ulec zmianie).

Zgodnie z przepisami, do RFRD powinny być dokonywane przez RARS wpłaty środków pochodzących ze sprzedaży zlikwidowanych rezerw sfinansowanych uprzednio ze środków RFRD, przewidziano także możliwość przekazania środków z budżetu państwa (art. 113b ust. 5–8 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa), w sytuacji gdy wysokość środków uzyskanych ze sprzedaży byłaby niższa niż wysokość środków RFRD przeznaczonych na utworzenie, utrzymywanie oraz likwidację rezerw strategicznych.

Niemniej, biorąc pod uwagę potrzeby realizacji zadań finansowanych ze środków RFRD w 2024 r. oraz zgłoszone przez Ministra Infrastruktury dodatkowe potrzeby na 2024 r. w zakresie finansowania zadań kolejowych, a także ograniczone możliwości zwiększenia wydatków z budżetu państwa, niezbędne jest utworzenie podstawy prawnej zapewniającej, aby niewykorzystane przez RARS środki wróciły w 2024 roku na rachunek RFRD (nie później niż do dnia 15 marca 2024 roku) w postaci wpłaty dokonanej przez RARS. Dokładna wysokość wpłaty byłaby określona we wniosku ministra właściwego do spraw transportu, podlegającym uzgodnieniu z Prezesem Rady Ministrów.

Wpłata otrzymana z RARS spowoduje, że w 2024 r. o tę kwotę zostanie pomniejszona planowana z budżetu państwa, z części budżetowej, której dysponentem jest minister właściwy do spraw transportu, wpłata do RFRD. Uwolnione w ten sposób środki z budżetu państwa będą mogły być przesunięte na realizację innych zadań Ministra Infrastruktury – w szczególności z zakresu kolejnictwa – zgodnie ze zgłoszonymi potrzebami.

Kwota dokonanej wpłaty obniżałaby wysokość wpłaty dokonywanej do RFRD przez ministra właściwego do spraw transportu zgodnie z art. 113b ust. 7 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, gdyż już nastąpi zwrot tych środków do RFRD na podstawie niniejszej ustawy.

Przepisy dotyczące szkoleń dla osób zaangażowanych w przygotowanie do sprawowania przez Rzeczpospolitą Polską prezydencji w radzie Unii Europejskiej (art. 25)

Zgodnie z art. 13 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2512, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o działach”, minister właściwy do spraw członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej jest odpowiedzialny za sprawy obejmujące przygotowanie organów administracji rządowej do wykonywania zadań wynikających z członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej i w zakresie tych spraw inicjuje i koordynuje działania związane ze sprawowaniem przez Rzeczpospolitą Polską prezydencji w Radzie Unii Europejskiej.

W pierwszej połowie 2025 roku Polska będzie sprawować przewodnictwo w Radzie Unii Europejskiej. Właściwe przygotowanie pracowników administracji skierowanych do wykonywania zadań związanych z prezydencją we wszystkich ministerstwach i urzędach centralnych, czyli tzw. korpusu prezydencji wymaga wyposażenia ich w odpowiednią wiedzę merytoryczną i umiejętności praktyczne. W tym celu, w 2024 roku niezbędne jest przeprowadzenie cyklu szkoleń dla całego korpusu prezydencji, który zgodnie z szacunkami powstałymi na bazie zgłoszeń ministerstw i urzędów centralnych będzie liczyć ok. 2000 osób.

Uczestnikami szkoleń będą pracownicy zatrudnieni we wszystkich ministerstwach i urzędach centralnych jako członkowie korpusu służby cywilnej oraz osoby nie wchodzące w skład korpusu służby cywilnej, np. sędziowie sądów powszechnych oddelegowani do wykonywania zadań w urzędzie obsługującym Ministra Sprawiedliwości, eksperci, funkcjonariusze i inni. Takie szkolenia są realizowane dla korpusów prezydencji wszystkich państw członkowskich UE przygotowujących się do przewodnictwa w Radzie UE w porozumieniu z Sekretariatem Generalnym Rady UE.

Zgodnie art. 1 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1991 r. o Krajowej Szkole Administracji Publicznej im. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Kaczyńskiego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1952, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą KSAP”, zadaniem Krajowej Szkoły Administracji Publicznej im. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Kaczyńskiego (KSAP) jest w szczególności zaspokajanie potrzeb administracji publicznej w zakresie doskonalenia zawodowego, w szczególności przez organizację szkoleń i innych form kształcenia. Zasady zlecenia tych szkoleń i ich finansowania określa art. 3a ustawy KSAP.

Aktualnie obowiązujące przepisy przewidują możliwość zlecenia KSAP szkoleń przez dysponenta części budżetowej tylko dla pracowników urzędu obsługującego tego dysponenta lub jednostek podległych temu dysponentowi lub nadzorowanych przez niego (art. 3a ust. 1 ustawy KSAP). Z kolei szkolenia centralne, zlecane do realizacji Szkole przez Szefa Służby Cywilnej, mogą obejmować tylko członków korpusu służby cywilnej (art. 3a ust. 2 ustawy KSAP w związku z art. 3 pkt 3 oraz art. 106 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (Dz. U. z 2022 r. poz. 1691, z późn. zm.)).

Dlatego, w celu umożliwienia realizacji w 2024 roku szkoleń dla wszystkich osób skierowanych do realizacji zadań związanych ze sprawowaniem przez Rzeczpospolitą Polską Prezydencji w Radzie Unii Europejskiej w I połowie 2025 roku, niezbędne jest wprowadzenie odpowiednich regulacji pozwalających na zlecenie tych szkoleń KSAP oraz ich sfinansowanie ze środków będących w dyspozycji ministra właściwego do spraw członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej.

W projekcie budżetu państwa na 2024 rok, w rezerwie celowej poz. 62 „Rezerwa na przygotowanie i realizację zadań związanych z objęciem i sprawowaniem przez Polskę przewodnictwa w Radzie UE w pierwszej połowie 2025 roku” zostały zaplanowane środki na sfinansowanie ww. szkoleń.

Przepis związany z realizacją zadań związanych z przeciwdziałaniem klęskom żywiołowym i usuwaniem ich skutków oraz przeciwdziałaniem i usuwaniem skutków epidemii oraz zagrożeniom społeczno-gospodarczym związanym z inflacją oraz przeciwdziałaniem zdarzeniom bezpośrednio zagrażającym bezpieczeństwu państwa związanym z sytuacją geopolityczną oraz usuwaniem ich skutków (art. 26)

Proponowany przepis związany jest z realizacją zadań, które mają przeciwdziałać klęskom żywiołowym, epidemii, zagrożeniom społeczno-gospodarczym związanym z inflacją oraz przeciwdziałaniem zdarzeniom bezpośrednio zagrażającym bezpieczeństwu państwa związanym z sytuacją geopolityczną i usuwać powstałe w ich wyniku skutki. Zaproponowany mechanizm tworzenia rezerwy celowej oraz sposób pozyskiwania środków na ten cel (blokady wolnych środków budżetowych) pozwolą w sposób celowy i szybki przeciwdziałać zagrożeniom.

Zmiany w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe w prawo własności tych gruntów (Dz. U. z 2023 r. poz. 904, z późn. zm.) (art. 35)

W ramach ustawy dnia 20 lipca 2018 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe w prawo własności (dalej „ustawa przekształceniowa”) z przyznanych 1 260 etatów, 429 etatów urzędników sądowych przyznano na czas oznaczony (3 lata), tj. od dnia 1 stycznia 2019 r. do dnia 31 grudnia 2021 r. Następnie zaś ich finansowanie zostało przedłużone decyzją Rady Ministrów na rok budżetowy 2023.

Na dzień 31 grudnia 2022 r. do sądów wpłynęło 89,19% prognozowanego wpływu spraw na podstawie ustawy przekształceniowej (który szacowany jest na ponad 4,6 mln spraw), przy czym nie załatwiono jeszcze prawie 13,4% prognozowanej liczby spraw. Dodatkowo należy pamiętać, że w związku z ww. ustawą do sądów trafi też taka sama liczba spraw dotyczących wykreślenia roszczenia o uiszczenie opłaty przekształceniowej. Ponadto podkreślenia wymaga stały wzrost wpływu spraw z zakresu ksiąg wieczystych innych niż wynikające z ustawy przekształceniowej, a wobec licznych inwestycji w kraju w skali globalnej (lotniska, w tym CPK, drogi, koleje) oraz lokalnej (mieszkalnictwo, obrót nieruchomościami, w tym rolnymi) należy spodziewać się utrzymania tego trendu.

Dodatkowo, przy obecnej liczbie referendarzy, zmniejszenie liczby urzędników aż o 429 etatów uniemożliwi terminowe i sprawne wykonywanie obowiązków przez referendarzy, tym bardziej, iż wiele z obecnie projektowanych rozwiązań legislacyjnych będzie skutkowało większym wpływem spraw do sądów.

Środki na finansowanie wynagrodzeń ww. etatów zostały zaplanowane w projekcie budżetu części 15 – Sądy powszechne na rok 2024.

Zmiany w zakresie wynagrodzeń dla egzaminatorów (art. 36)

Zgodnie z art. 22 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, stawki wynagrodzeń dla egzaminatorów i nauczycieli akademickich, o których mowa w art. 9c ust. 10 ww. ustawy, oraz asystentów technicznych są ustalane przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania w rozporządzeniu, uwzględniając zasadę, że wysokość wynagrodzenia określa się w relacji do minimalnej stawki wynagrodzenia zasadniczego nauczyciela dyplomowanego posiadającego tytuł zawodowy magistra z przygotowaniem pedagogicznym, ustalonej na podstawie art. 30 ust. 5 pkt 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela. Pomiędzy rokiem 2018, kiedy w ustawie z dnia 22 listopada 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2245, z późn. zm.) zostały opublikowane limity przeznaczone na system egzaminów zewnętrznych, a planowaną od dnia 1 stycznia 2024 r. podwyżką minimalnej stawki wynagrodzenia zasadniczego nauczyciela dyplomowanego posiadającego tytuł zawodowy magistra z przygotowaniem pedagogicznym stawka ta wzrośnie z 3317 zł brutto do 5915 zł brutto (a więc o 2598 zł brutto; o ponad 78%).

Planowany wzrost stawki wynagrodzenia zasadniczego nauczyciela dyplomowanego o 30% spowoduje oczywiście – zgodnie z przywołanym wyżej mechanizmem – wzrost wynagrodzeń egzaminatorów o 30%, jednak zarówno w opinii Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, jak i okręgowych komisji egzaminacyjnych – w przypadku większości egzaminatorów to nadal podwyżka niewystarczająca, w szczególności w przypadku egzaminatorów egzaminu ósmoklasisty z wszystkich przedmiotów, egzaminu maturalnego z języka polskiego na poziomie rozszerzonym oraz asystentów technicznych w egzaminie zawodowym oraz egzaminie potwierdzającym kwalifikacje w zawodzie.

Dlatego proponuje się zwiększenie limitu na 2024 r. określonego w art. 137 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 22 listopada 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw z 275 mln do 358 mln zł, tj. o 30,2%. Limity określone w ustawie z dnia 22 listopada 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw są już bowiem całkowicie nieadekwatne, zważywszy, że wynagrodzenia egzaminatorów – w zgodzie z zasadą określoną w przywołanym wyżej art. 22 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty – wzrosną o ponad 78%.

Zmiany w ustawie z dnia 11 września 2019 r. o zmianie ustawy – Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2170, z późn. zm.) (art. 37)

Wskutek zmian wprowadzonych przepisami ustawy z dnia 16 czerwca 2023 r. o zmianie ustawy – Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2029), zmieniających przepisy regulujące działalność państwowej służby geologicznej poprzez zniesienie państwowej służby hydrogeologicznej i włączenia jej zadań do państwowej służby geologicznej, zaistniała konieczność wyodrębnienia w 2024 roku limitu wydatków budżetu państwa na finansowanie poszczególnych służb państwowych, tj. państwowej służby hydrologiczno-meteorologicznej, państwowej służby do spraw bezpieczeństwa budowli piętrzących, których wydatki będzie monitorował minister właściwy do spraw gospodarki wodnej oraz państwowej służby geologicznej, której wydatki będzie monitorował minister właściwy do spraw środowiska.

Wprowadzenie zasad monitorowania wydatków ma zasadnicze znaczenie z punktu widzenia prawidłowości wydatkowania środków publicznych, gdyż nie jest możliwa sytuacja, w której minister właściwy do spraw gospodarki wodnej monitorowałby wydatkowanie środków przez dysponenta części 41 – środowisko.

Równocześnie istotne jest podwyższenie ustalonej w ustawie z dnia 11 września 2019 r. o zmianie ustawy – Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2170, z późn. zm.) wysokości limitu na funkcjonowanie wyżej wymienionych służb państwowych. Zwiększenie limitu wydatków na rok 2024 jest niezbędne dla zapewnienia ciągłości wykonywania przez służby państwowe powierzonych zadań ustawowych, przy zapewnieniu dotychczasowego poziomu jakości i kompletności. Zauważyć należy, iż przepis dotyczący zmian limitów w art. 17 ustawy z dnia 11 września 2019 r. o zmianie ustawy – Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw był już uwzględniony w ustawie o budżecie na rok 2023 (w art. 52 – limit został jednorazowo zwiększony). Pozostawienie limitów w obecnie obowiązujących kwotach oznaczałoby finansowanie wyżej wymienionych służb państwowych w roku 2024 na poziomie niższym niż w 2023 roku.

Zmiany w zakresie dodatku osłonowego (art. 38)

Ustawą z dnia 7 grudnia 2023 r. o zmianie ustaw w celu wsparcia odbiorców energii elektrycznej, paliw gazowych i ciepła wprowadzono kompleksowe mechanizmy osłonowe w zakresie kosztów energii na 2024 r. dla gospodarstw domowych. Wobec tego zasadne jest utrzymanie w 2024 r. zawieszenia wypłat dodatku energetycznego, o którym mowa w art. 5c ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2022 r. poz. 1385, z późn.

zm.). Dodatek energetyczny nie był również wypłacany w 2023 r. i nie stanowił istotnego wsparcia dla odbiorców energii.

Ustawa wejdzie w życie z dniem ogłoszenia, z mocą od dnia 1 stycznia 2024 r.

W związku ze zbliżającym się rozpoczęciem roku 2024 i faktem, że projekt zawiera przepisy dostosowujące regulacje prawne zawarte w wybranych ustawach do projektu ustawy budżetowej na rok 2024 oraz umożliwi prawidłową jej realizację, natychmiastowego wejścia w życie ustawy wymaga ważny interes państwa i zasady demokratycznego państwa prawnego nie stoją temu na przeszkodzie (**art. 40**).

Projekt ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt ustawy nie podlega notyfikacji zgodnie z przepisami dotyczącymi funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych, stosownie do § 27 ust. 3 pkt 4 lit. b uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348).

Projekt ustawy nie dotyczy majątkowych praw i obowiązków przedsiębiorców lub praw i obowiązków przedsiębiorców wobec organów administracji publicznej i nie wpływa na działalność mikro przedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie „Rządowy Proces Legislacyjny”.

Należy wskazać, że nie ma możliwości podjęcia alternatywnych w stosunku do projektu ustawy działań umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu.